

Teismo praktikos rinkinys

Byla C-753/22

QY
prieš

Bundesrepublik Deutschland

(*Bundesverwaltungsgericht* prašymas priimti prejudicinį sprendimą)

2024 m. birželio 18 d. Teisingumo Teismo (didžioji kolegija) sprendimas

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Laisvės, saugumo ir teisingumo erdvė – Tarptautinės apsaugos suteikimo ir panaikinimo bendra tvarka – Direktyva 2013/32/ES – 33 straipsnio 2 dalies a punktas – Valstybės narės institucijų negalėjimas atmesti prieglobsčio prašymo kaip nepriimtino, motyvuojant anksčiau kitoje valstybėje narėje suteiktu pabėgėlio statusu – Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 4 straipsnis – Pavojus patirti nežmonišką ar žeminamą elgesį toje valstybėje narėje – Tų institucijų atliekamas šio prieglobsčio prašymo nagrinėjimas, nepaisant toje kitoje valstybėje narėje suteikto pabėgėlio statuso – Direktyva 2011/95/ES – 4 straipsnis – Individualus nagrinėjimas“

Sienų kontrolė, prieglobstis ir imigracija – Prieglobsčio politika – Pabėgėlio statusas ar papildomos apsaugos statusas – Direktyva 2011/95/ES – Tarptautinės apsaugos suteikimo ir panaikinimo procedūros – Direktyva 2013/32/ES – Tarptautinės apsaugos prašymo nagrinėjimo procedūra – Tarptautinės apsaugos valstybėje narėje suteikimas – Apsaugos prašymas kitoje valstybėje narėje – Nežmoniško ar žeminamo elgesio pavojus – Šios kitos valstybės narės negalėjimas atmesti šio prašymo kaip nepriimtino – Pareigos automatiškai pripažinti sprendimą suteikti tarptautinę apsaugą nebuvimas – To prašymo individualus, išsamus nagrinėjimas iš naujo, atsižvelgiant į naujausią informaciją – Apimtis

(ESS 4 straipsnio 3 dalis; SESV 78 straipsnio 1 ir 2 dalys; Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 4 straipsnis; Europos Parlamento ir Tarybos reglamento Nr. 604/2013 3 straipsnio 1 dalis; Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2011/95 3 straipsnis, 4 straipsnio 1 ir 3 dalys, 13 ir 36 straipsniai; Direktyvos 2013/32 5 straipsnis, 10 straipsnio 2 ir 3 dalys, 33 straipsnio 1 dalis ir 2 dalies a punktas ir 49 straipsnis)

(žr. 57–59, 68, 71–80 punktus ir rezoliucinę dalį)

Santrauka

Gavęs *Bundesverwaltungsgericht* (Federalinis administracinis teismas, Vokietija) prašymą priimti prejudicinį sprendimą Teisingumo Teismas (didžioji kolegija) priėmė sprendimą dėl to, ar valstybės narės valdžios institucijos turi iš naujo nagrinėti prieglobsčio prašymą, nepaisant to, kad asmeniui pabėgėlio statusas suteiktas kitoje valstybėje narėje, kai jos negali pasinaudoti

Direktyvoje 2013/32¹ numatyta galimybė atmesti šį prašymą kaip nepriimtina.

Sirijos pilietė QY, kuriai 2018 m. Graikijoje buvo suteiktas pabėgėlio statusas, pateikė tarptautinės apsaugos prašymą Vokietijoje. Vėliau Vokietijos administracinis teismas nusprendė, kad Graikijoje QY gali kilti didelis pavojus patirti nežmonišką ar žeminamą elgesį, kaip tai suprantama pagal Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija) 4 straipsnį, todėl ji negali į ją grįžti.

2019 m. spalio 1 d. sprendimu Vokietijos kompetentinga institucija atmetė QY prašymą suteikti pabėgėlio statusą, tačiau suteikė jai papildomą apsaugą. QY apskundė šį sprendimą; jį Vokietijos administracinis teismas, į kurį kreiptasi, atmetė, motyvuodamas tuo, kad QY negresia būti persekiojamai Sirijoje. Tuomet QY pateikė kasacinį skundą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui, tvirtindama, kad kompetentinga Vokietijos institucija buvo saistoma Graikijos valdžios institucijų pabėgėlio statuso pripažinimo.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas patikslina, kad nagrinėjamu atveju QY tarptautinės apsaugos prašymas negalėjo būti pripažintas nepriimtinu remiantis tuo, kad prieš tai Graikijoje QY buvo suteiktas šis statusas, nes jai šioje valstybėje narėje gresia didelis pavojus patirti nežmonišką ar žeminamą elgesį, kaip tai suprantama pagal Chartijos 4 straipsnį. Šiomis aplinkybėmis jam iš esmės kyla klausimas, ar pagal Sąjungos teisę kompetentinga Vokietijos institucija galėjo vertinti šio tarptautinės apsaugos prašymo pagrįstumą ir jai nebuvo privaloma atsižvelgti į tai, kad Graikija jau suteikė QY tokią apsaugą.

Teisingumo Teismo vertinimas

Visų pirma Teisingumo Teismas priminė, kad SESV 78 straipsnio 2 dalies a punkte numatyta, kad Europos Parlamentas ir Europos Sąjungos Taryba patvirtina bendros Europos prieglobsčio sistemos priemonės, tarp kurių yra „visoje Sąjungoje galiojantis vienodas prieglobsčio statusas trečiųjų šalių piliečiams“. Nors ši nuostata yra teisinis pagrindas, kuriuo remdamasis Sąjungos teisės aktų leidėjas gali priimti Sąjungos aktus, nustatančius tokį vienodą statusą, vis dėlto siekiant konkrečiai įgyvendinti visas teises, susijusias su šiuo statusu, kuris, suteiktas vienos valstybės narės ir pripažintas visų kitų, galiotų visoje Sąjungoje, būtina, kad Sąjungos teisės aktų leidėjas tam imtųsi veiksmų.

Vis dėlto Sąjungos teisės aktų leidėjas dar nėra visiškai įgyvendinęs tikslo, kurio siekiama pagal SESV 78 straipsnio 2 dalies a punktą, t. y. minėto vienodo prieglobsčio statuso. Konkrečiai kalbant, šiame etape jis nenustatė principo, pagal kurį valstybės narės privalo automatiškai pripažinti kitos valstybės narės priimtus sprendimus suteikti pabėgėlio statusą, ir nepatikslino šio principo įgyvendinimo tvarkos. Nors pagal šiuo metu galiojančią Sąjungos teisę valstybės narės gali susieti visų teisių, susijusių su pabėgėlio statusu jų teritorijoje, pripažinimą su sąlyga, kad jų kompetentingos institucijos priims naują sprendimą dėl šio statuso suteikimo, jos gali numatyti, kad tokie kitos valstybės narės priimti sprendimai automatiškai pripažįstami kaip palankesnė nuostata². Neginčijama, kad Vokietija nepasinaudojo šia galimybe.

¹ 2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2013/32/ES dėl tarptautinės apsaugos suteikimo ir panaikinimo bendros tvarkos (OL L 180, 2013, p. 60). Šios direktyvos 33 straipsnio 2 dalies a punkte numatyta, kad valstybės narės gali laikyti tarptautinės apsaugos prašymą nepriimtinu, be kita ko, jeigu tarptautinę apsaugą suteikė kita valstybė narė.

² Žr. 2011 m. gruodžio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2011/95/ES dėl trečiųjų šalių piliečių ar asmenų be pilietybės priskyrimo prie tarptautinės apsaugos gavėjų, vienodo statuso pabėgėliams arba papildomą apsaugą galintiems gauti asmenims ir suteikiamos apsaugos pobūdžio reikalavimų (OL L 337, 2011, p. 9) 3 straipsnį ir Direktyvos 2013/32 5 straipsnį.

Tokiomis aplinkybėmis, Teisingumo Teismas, antra, nustatė, kokia yra valstybės narės kompetentingos institucijos atliekamo tarptautinės apsaugos prašymo, kurį pateikė prašytojas, turintis kitos valstybės narės suteiktą pabėgėlio statusą, nagrinėjimo apimtis.

Šiuo klausimu jis konstatavo, kad, kai kompetentinga valstybės narės institucija negali pagal Direktyvos 2013/32 33 straipsnio 2 dalies a punktą pripažinti tarptautinės apsaugos prašytojo, kuriam kita valstybė narė jau suteikė tokią apsaugą, prašymo kaip nepriimtino dėl didelio pavojaus, kad šis prašytojas toje kitoje valstybėje narėje patirs nežmonišką ar žeminamą elgesį, kaip tai suprantama pagal Chartijos 4 straipsnį, ši institucija turi iš naujo individualiai, išsamiai ir atsižvelgdama į naujausią informaciją išnagrinėti šį prašymą per naują pagal direktyvas 2011/95 ir 2013/32 vykdomą tarptautinės apsaugos suteikimo procedūrą. Jeigu prašytojas atitinka pabėgėlio statuso sąlygas pagal Direktyvos 2011/95 II ir III skyrius, minėta institucija privalo suteikti jam pabėgėlio statusą, ir ji neturi diskrecijos šiuo klausimu.

Šiuo atžvilgiu, nors ta institucija neprivalo pripažinti pabėgėlio statuso tokiam prašytojui vien dėl to, kad šis statusas jam anksčiau buvo suteiktas kitos valstybės narės sprendimu, ji vis dėlto privalo visapusiškai atsižvelgti į šį sprendimą ir jį pagrindžiančius įrodymus. Iš tiesų bendra Europos prieglobsčio sistema, kuri apima bendrus asmenų, kuriems tikrai reikia tarptautinės apsaugos, nustatymo kriterijus, pagrįsta abipusio pasitikėjimo principu³, pagal kurį daroma prielaida, išskyrus išimtinius atvejus, kad tarptautinės apsaugos prašytojams kiekvienoje valstybėje narėje taikomas vertinimas atitinka Sąjungos teisės, įskaitant Chartijos, Konvencijos dėl pabėgėlio statuso⁴ ir Europos žmogaus teisių konvencijos⁵, reikalavimus.

Be to, atsižvelgiant į lojalaus bendradarbiavimo principą⁶ ir taip pat siekiant užtikrinti, kad dviejų valstybių narių kompetentingų institucijų priimti sprendimai dėl tarptautinio apsaugos poreikio tam pačiam trečiosios šalies piliečiui ar asmeniui be pilietybės būtų kuo nuoseklesni, valstybės narės kompetentinga institucija, kuri turi priimti sprendimą dėl naujo prašymo, turėtų kuo greičiau inicijuoti keitimąsi informacija su valstybės narės, kuri anksčiau suteikė pabėgėlio statusą tam pačiam prašytojui, kompetentinga institucija. Šiuo atžvilgiu pirmoji iš šių institucijų turi informuoti antrąją apie naują prašymą ir jai pateikti savo nuomonę dėl šio naujo prašymo, taip pat paprašyti per protingą terminą perduoti turimą informaciją, kuri buvo pagrindas suteikti šį statusą. Šis keitimasis informacija skirtas tam, kad naują prašymą gavusios valstybės narės institucija galėtų turėdama visą informaciją atlikti patikrinimus, kurie jai privalomi per tarptautinės apsaugos suteikimo procedūrą.

³ Žr. Direktyvos 2011/95 12 konstatuojamąją dalį.

⁴ 1951 m. liepos 28 d. Ženevoje pasirašyta Konvencija dėl pabėgėlių statuso.

⁵ 1950 m. lapkričio 4 d. Romoje pasirašyta Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencija.

⁶ Pagal ESS 4 straipsnio 3 dalies pirmoje pastraipoje įtvirtintą lojalaus bendradarbiavimo principą Sąjunga ir valstybės narės gerbia viena kitą ir viena kitai padeda vykdydamos iš Sutarčių kylančias užduotis. Šis principas konkrečiai išreikštas Direktyvos 2011/95 36 straipsnyje ir Direktyvos 2013/32 49 straipsnyje.